

7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Книженко С.О. Особливості огляду місця події при розслідуванні незаконного видобування корисних копалин / С.О. Книженко // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 186–190.
9. Слідчі (розшукові) дії : навч. посібник / [О.В. Авраменко, Р. І. Благута, Ю.В. Гуцуляк та ін.]; за заг. ред. Р.І. Благуги, Є.В. Пряхіна. – Львів : ЛДУВС, 2013. – 416 с.
10. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23 грудня 1997 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : Закон України від 02 грудня 2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Про затвердження переліку органів державного ринкового нагляду та сфер їх відповідальності : Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 р. № 573 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Слідча тактика : навч. посібник / Є.В. Пряхін. – Львів : ЛДУВС, 2011. – 116 с.
14. Гросс Г. Руководство к расследованию преступлений / Г. Гросс. – М. : Изд-во НКВД РСФСР, 1930. – 144 с.

ТОПЧІЙ В. В.,

доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального
права, процесу та криміналістики
(Національний університет державної
податкової служби України)

УДК 343:13

ПЕРЕДУМОВИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО Й ОПЕРАТИВНОГО ПРАЦІВНИКА ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У РОЗКРИТТІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

У роботі досліджені теоретичні, правові та фактичні передумови взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів. Окреслено комплекс проблем теоретичного та прикладного характеру, які обумовлені недостатньою науковою розробкою передумов взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів. З'ясовано значення досвіду взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів для розвитку науки та вдосконалення практики у даній сфері. Визначено, що одним із перспективних напрямів подальших розвідок з питань взаємодії є проведення аналізу, що відобразить зв'язок передумов взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ з вихідними положеннями теорії взаємодії.

Ключові слова: взаємодія, слідчий, оперативний працівник, передумови взаємодії, органи внутрішніх справ.

В работе исследованы теоретические, правовые и фактические предпосылки взаимодействия следователя и оперативного работника органов внутренних дел в раскрытии и расследовании преступлений. Определен комплекс проблем теоретического и прикладного характера, которые обусловлены недостаточной научной разработкой предпосылок взаимодействия следователя и оперативного работника органов внутренних дел в расследовании и раскрытии преступлений. Охарактеризовано значение опыта взаимодействия следователя и оперативного работника органов внутренних дел в расследовании и раскрытии преступлений для развития науки и совершенствования практики в данной сфере. Определено, что одним из перспективных направлений дальнейших исследований по вопросам взаимодействия является проведение анализа, который позволит установить связь предпосылок взаимодействия следователя и оперативного работника органов внутренних дел с исходными положениями теории взаимодействия.

Ключевые слова: взаимодействие, следователь, оперативный работник, предпосылки взаимодействия, органы внутренних дел.

In this paper the theoretical, legal and factual background investigator interaction and operational law enforcement officers in the detection and investigation of crimes. The complex of problems of theoretical and applied problems, which are caused by a lack of scientific development prerequisites interaction investigator and operative officer of internal affairs agencies in the detection and investigation of crimes. Characterized by the value of the experience of the interaction of the investigator and operative officer of internal affairs agencies in the detection and investigation of crimes for the development of science and improve practice in this area. It is determined that one of the promising areas for further research on the interaction is to analyze, which will establish a connection prerequisites interaction investigator and operational law enforcement officers with the original provisions of the theory of interaction.

Key words: interaction, investigator, field worker, background interaction, internal affairs.

Вступ. У сучасних умовах розкриття злочину потребує колективних зусиль працівників слідства та оперативних підрозділів.

Взаємодія слідчого й оперативного працівника у розкритті та розслідуванні злочинів передбачає реалізацію узгоджених процесуальних та оперативно-розшукових дій, що спрямовані на розкриття, розслідування і запобігання злочинам.

Незважаючи на те, що тема організаційного забезпечення ефективної взаємодії між вищевказаними суб'єктами досить часто стає об'єктом наукового інтересу, до цього часу на практиці взаємодія між слідчими та оперативними працівниками здебільшого має суто формальний характер, сприймається більшістю керівників як вимушений захід.

Вказана проблема, серед іншого, обумовлена тим, що теорія взаємодії повинна створюватися на базі напрацьованого досвіду, спираючись на інші вчення, які мають визначальне значення для розвитку науки та вдосконалення практики, і поза їх впливом формуватися не може.

Спроба вирішення проблеми без попереднього дослідження її передумов є помилковою, як і згода з тим або іншим ствердженням без аналізу передбачуваного обґрунтування [1, с. 31]. Перш ніж ставити та вирішувати проблему, необхідно досліджувати її передумови, тобто попередні умови будь-чого, вихідні пункти будь-якого міркування [2, с. 533].

Отже, розробка теоретичних питань взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів має базуватися на теоретичних, правових і фактичних передумовах такої взаємодії.

Вирішення сформульованих проблем на основі лише наявних теоретичних концепцій неможливе, оскільки відносини, що входять у структуру досліджуваних явищ, мають правову регламентацію та фактично формуються юридичною практикою [3, с. 205].

Тому розробка теоретичних питань взаємодії слідчого й оперативного працівника у розкритті та розслідуванні злочинів потребує визнання факту існування комплексу передумов такої взаємодії та проведення відповідного аналізу, що відображає зв'язок передумов між собою і з вихідними положеннями теорії взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане розв'язання проблеми, та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття.

У юридичній літературі аспекти взаємодії слідчих та оперативних працівників у розкритті й розслідуванні злочинів були предметом наукових досліджень у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: Ю.П. Аленіна, В.П. Бахіна, В.Д. Берназа, Р.С. Белкіна, В.І. Василичука, В.І. Галагана, В.О. Глушкова, В.Г. Гончаренка, В.Я. Горбачевського, Ю.М. Грошевого, О.М. Джузи, А.Я. Дубинського, В.П. Захарова, В.С. Зеленецького, А.В. Ішенка, Н.С. Карпова, А.М. Кислового, І.П. Козаченка, В.О. Коновалової, О.Є. Користіна, В.С. Кузьмічова, В.В. Лисенко, Є.Д. Лук'янчикова, В.Т. Маляренко, О.Р. Михайленка, М.М. Михеєнка, Д.Й. Никифорчука, В.Т. Нора, Ю.Ю. Орлова, В.Л. Оргинського, М.А. Погорецького, Б.Г. Розовського, Б.В. Романюка, М.В. Салтевського, Г.П. Середи, Є.Д. Скулиша, С.М. Смокова, С.М. Стахівського, М.П. Стрельбицького, О.Ю. Татарова, В.В. Тіщенко, В.М. Тертишника, Л.Д. Удалової, В.Г. Хахановського, П.В. Цимбала, К.О. Чаплинського, С.С. Чернявського, В.Ю. Шепітька, О.Г. Шило, М.Є. Шумила, О.О. Юхна та ін.

Передумови теорії взаємодії суб'єктів криміналістичної діяльності були предметом наукового інтересу М.Ф. Сокирана. Засади взаємодії слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті й розслідуванні майнових злочинів розглянув у власному дослідженні А.А. Патик.

Разом із тим в існуючих наукових працях передумови взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ при розкритті та розслідуванні злочинів досліджувались фрагментарно або в рамках ширшої правової проблематики, без комплексного підходу. Тому існує необхідність комплексного дослідження окресленого кола питань.

Постановка завдання. Основними завданнями, розв'язанню яких присвячена дана стаття, є такі:

1. Дослідити теоретичні, правові та фактичні передумови взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів.
2. Визначити перспективні напрями подальших розвідок із досліджуваних питань.

Результати дослідження. Сучасною наукою виокремлюються теоретичні, правові та фактичні передумови взаємодії [3, с. 205].

Оскільки теоретичні передумови відіграють важливу роль у формуванні нової теорії не тільки в природничих, але й у правових науках [4, с. 196], їх вважають першочерговими і вихідними.

Поряд із цим після розгляду теоретичних передумов в обов'язковому порядку підлягають вивченню також правові й емпіричні передумови взаємодії, оскільки явища, які досліджуються, регламентовані чинним законодавством і реалізуються у правозастосовній практиці.

Дана необхідність викликана тим, що вирішення будь-якої наукової проблеми, в тому числі й шляхом безпосереднього використання практичного досвіду, завжди опосередковане попередніми ідеями та понятійним апаратом [3, с. 205]. Тільки після аналізу

наукових ідей правомірне звертання до досвіду як до кінцевої інстанції наукового дослідження, в якій наукові ідеї перевіряються і за допомогою якої вони обґрунтовуються [1, с. 58]. З іншого боку, аналіз передумов взаємодії, що обмежений вивченням лише теоретичних та правових передумов без дослідження передумов фактичних, залишатиметься неповним.

Слідчий та працівники оперативно-розшукових підрозділів у процесі взаємодії є її суб'єктами. Особою, яка провадить досудове розслідування, зазвичай є слідчий, тобто спеціальна посадова особа, службові функції якої полягають у здійсненні досудового розслідування в кримінальних провадженнях (слідчий прокуратури, слідчий органу внутрішніх справ, слідчий за дотриманням податкового законодавства, слідчий органу державного бюро розслідування та слідчий органу безпеки).

Згідно із частиною 1 статті 214 КПК України [5], слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним із будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування.

Якщо провадження розслідують декілька слідчих, кожен із них виступає як самостійний суб'єкт взаємодії, оскільки розподіл обов'язків між ними не виключає необхідності проведення негласних слідчих (розшукових) дій окремо (наприклад, при розподілі обов'язків за епізодами злочинної діяльності, за суб'єктами тощо) [6, с. 18].

У всіх колишніх республіках СРСР, без винятку, головним оперативним підрозділом була міліція, оскільки вона покликана забезпечувати охорону громадського порядку та громадської безпеки, а також здійснювати боротьбу зі злочинністю. Водночас враховується також спеціалізація оперативних служб (наприклад, кримінального розшуку, боротьби з економічною злочинністю), зумовлена специфічністю виявлення, розкриття та запобігання окремим категоріям злочинів. Однак це не виключає взаємодії за домовленістю між керівниками оперативно-розшукових апаратів, а також інших оперативних підрозділів для здійснення термінових оперативно-розшукових дій у справах щодо особливо небезпечних злочинів [7, с. 19].

Не випадково Н.С. Карпов у своїй праці «Злочинна діяльність» серед традиційних джерел і методів вивчення та аналізу злочинної діяльності як соціального явища насамперед зазначив опитування різних категорій працівників правоохоронної сфери і почав з двох: оперативних працівників – про всі аспекти життєдіяльності злочинних співтовариств (їх структуру, форми й методи діяльності, характерні ознаки, можливості їх встановлення тощо), та слідчих (крім фактичної інформації про злочинну діяльність) – про форми й методи протидії розслідуванню, способи її подолання, інші труднощі, що виникають під час виявлення і викриття злочинних угруповань, причини цих труднощів і необхідні заходи для їх усунення на законодавчому й організаційному рівнях [8, с. 45–46].

На нашу думку, це аргументовано тим, що ці дві категорії серед усіх підрозділів правоохоронних органів найбільше часу контактують з особами, які порушили або схильні до порушення закону.

Ще однією передумовою взаємодії слідчого та оперативно-розшукових підрозділів є різна специфіка їхньої діяльності, об'єднання якої дає змогу використовувати можливості кожної із взаємодіючих сторін у межах повноважень, наданих державою. Однією з таких специфічних рис є використання дезорієнтуючої інформації. Для оперативного працівника – це фактори, без яких він практично не зможе отримувати необхідну для розкриття, розслідування та запобігання злочину інформацію.

Слідчий у своїй діяльності більш обмежений у використанні зазначених факторів, тому що дані, одержані оперативно-розшуковим шляхом, використовуються переважно як підстава для перевірки певних осіб і подій, а не інформація в розслідуванні для вирі-

шення процесуальних питань, пов'язаних із долею підозрюваного, і в цьому разі помилки можуть призвести до істотних і не виправних наслідків.

Так, Н.С. Карпов навів приклад того, що спонукання на певні дії, доповнене частково дезінформацією, може мати й правомірне місце. Наприклад, обшук на великій присадибній ділянці не дав результату. Тоді слідчий сказав: «На сьогодні вистачить, завтра візьмемо техніку і продовжимо пошук». Уночі, коли підозрюваний вирішив викопати й переховати труп в інше місце, оперативні працівники затримали його. Якщо акцентувати увагу лише на формі здійсненого, то можна зауважити, що в цьому разі явно присутні обман і провокація, тому що підозрюваного підштовхнули до тих дій, що призвели до його викриття. Але якщо розглядати змістову сторону проведеної операції, то в ній немає нічого провокаційного, тому що злочин уже було вчинено, труп заховано, винний своїми діями лише полегшив роботу слідчого, а й не створив правових підстав своєї відповідальності, яких без спонукання із зовні не існувало [8, с. 95–97].

У сучасних умовах розкриття будь-якого тяжкого злочину досягається колективними зусиллями працівників слідства та оперативних підрозділів (карного розшуку, ДСБЕЗ, БНОН, КМСД, ГУБОЗ, оперативно-технічних апаратів тощо). У цьому – основа всієї організації роботи щодо боротьби зі злочинністю.

Взаємодія слідчого та працівників оперативних підрозділів ґрунтується на таких об'єктивних передумовах:

– спільність завдань, що стоять перед слідчими та оперативними підрозділами у боротьбі зі злочинністю. І слідчий, і працівники оперативних підрозділів відповідно до своїх посадових обов'язків зобов'язані попереджувати, припиняти та розкривати злочини, спрямовувати свої зусилля на ліквідацію злочинності, причин та умов, що породжують злочинні вияви. Саме взаємодія покликана забезпечувати найбільш ефективне виконання вказаних завдань;

– розбіжність їх повноважень. Дії слідчого спрямовано на отримання доказів, які є законними підставами для прийняття слідчих та судових рішень, а оперативних підрозділів – здебільшого на встановлення джерел доказових фактів. І саме на слідчого покладається завдання реалізувати здобуту оперативними підрозділами інформацію в доказову базу шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Останні (за виключенням огляду місця події) слідчий проводить після відкриття кримінального провадження і до закінчення досудового розслідування; оперативно-розшукові заходи може бути застосовано до відкриття кримінального провадження. Діяльність слідчого суворо регламентована кримінальним процесуальним законодавством, що визначає характер засобів та методів, які слідчий застосовує при взаємодії. На відміну від слідчого, робота оперативних підрозділів складається з адміністративно-правової, процесуальної (у вигляді негласних слідчих (розшукових) дій) та оперативно-розшукової діяльності. Остання властива лише для оперативних підрозділів і становить найбільшу питому вагу в загальному обсязі засобів та методів, які застосовують працівники оперативних підрозділів;

– самостійність слідчого та оперативних підрозділів, що впливає з відсутності адміністративної підпорядкованості один одному. У процесі взаємодії вони застосовують на свій розсуд ті чи інші властиві їм засоби та методи. Взаємодія не може будуватися на суперництві, в основу її має бути покладено незалежність кожного з органів, що є суб'єктами співробітництва. Діючи в межах своєї компетенції, і слідчий, і працівники оперативних підрозділів несуть сувору персональну відповідальність за належне виконання покладених на них законом та підзаконними актами обов'язків [9, с. 10–12].

Водночас слідчий – ключова ланка та відповідає за кінцевий результат – усебічне, повне та об'єктивне розслідування злочину; він, приймаючи у справі рішення про притягнення чи не притягнення особи як обвинуваченого, обрання запобіжного заходу, направлення кримінального провадження з обвинувальним актом до суду або закриття чи зупинення кримінального провадження з певних, визначених законом, підстав, повинен

брати на себе функцію організації взаємодії, спрямовує та визначає її напрями й межі, виступає гарантом законності спільних дій.

Однак зазначене не повинне виключати взаємної відповідальності слідчого та оперативних підрозділів за розкриття і розслідування кожного злочину. Таким чином, взаємодія викликає необхідність ділової допомоги та співпраці впродовж усього досудового розслідування та є однією з найважливіших форм організації діяльності слідчих та оперативних підрозділів.

Чітке розуміння цих положень має важливе значення для суворого дотримання законності при взаємодії слідчих з оперативними підрозділами і для правильного розмежування їх компетенції та повноважень.

Розбіжності правової природи негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів зумовлюють і різні результати діяльності слідчих та оперативних працівників.

Якщо слідчий отримує докази у кримінальному провадженні, що є підставою для прийняття процесуальних рішень, то оперативний працівник збирає відомості, які можуть стати доказами лише після їх перевірки та закріплення процесуальними засобами у встановленому кримінально процесуальним законодавством порядку, тому успіх взаємодії полягає в оптимальному їх поєднанні, тобто в основі правильної взаємодії лежить поєднання процесуальних методів з оперативними можливостями протягом усього процесу розслідування до прийняття кінцевого рішення у кримінальному провадженні.

Забезпечення оптимальної взаємодії слідчих та оперативних працівників при вирішенні спільного завдання – швидкого та повного розкриття й розслідування злочинів – є одним з визначальних факторів активізації боротьби зі злочинністю та підвищення якості слідства.

Тому слідчі та оперативні підрозділи повинні будувати свою роботу з постійною спрямованістю на налагодження ділових контактів та чіткої взаємодії між слідчими й працівниками оперативних підрозділів.

Така взаємодія має ґрунтуватись на засадах творчого співробітництва, взаємної допомоги та погодження дій з розкриття, розслідування та попередження злочинів.

Начальники слідчих та оперативних підрозділів, використовуючи надані їм законом та підзаконними актами повноваження, зобов'язані вживати дієвих заходів, спрямованих як на встановлення безпосередніх ділових зв'язків між слідчими та співробітниками оперативних підрозділів щодо конкретних кримінальних проваджень, так на профілактику злочинів, надавати їм практичну допомогу у встановленні ділових взаємовідносин, здійснювати контроль за організацією взаємодії.

Важливим обов'язком керівників слідчих оперативних підрозділів є також глибоке вивчення, узагальнення та впровадження у практику передового досвіду організації взаємодії.

В умовах практичної діяльності слідчих та оперативних підрозділів при вирішенні питання про відкриття кримінального провадження та при провадженні досудового розслідування необхідність взаємодії зазвичай виникає в таких випадках:

- при виїзді на місце події (як для проведення огляду, так і для вжиття інших заходів з метою розкриття злочинів «по гарячим слідам»);
- при вирішенні питання про початок досудового розслідування за оперативними матеріалами;
- після відкриття досудового розслідування, досудове розслідування в якому доручено проводити слідчому;
- під час спільної роботи у складі СОГ, які створюють з метою розкриття та розслідування тяжких, складних, багатоепізодних та резонансних злочинів, або, в окремих випадках, злочинів минулих років.

Крім цього можуть бути й інші випадки необхідності вказаної взаємодії.

Аналіз юридичної літератури, присвяченої цьому питанню, та практичної діяльності слідчих свідчить про те, що необхідність взаємодії може виникати також:

– у разі, коли під час досудового розслідування виникають труднощі у відшуканні достатньої кількості доказів;

– коли у зв'язку з необхідністю вжиття негласних слідчих (розшукових) дій необхідне здійснення функцій, що є специфічними та притаманними лише оперативним підрозділам;

– коли при розслідуванні кримінального правопорушення складається ситуація, в якій необхідно за короткий проміжок часу виконати значний обсяг негласних слідчих (розшукових) дій та інших заходів, і слідчий фізично не в змозі ефективно, вчасно та якісно виконати вказаний обсяг роботи;

– коли невідоме місце перебування підозрюваного;

– коли невідоме місце зберігання викраденого майна або майна, здобутого іншим злочинним шляхом, зброя або предметів злочину, предметів, на яких є явні сліди злочину, майна, на яке необхідно накласти арешт з метою забезпечення можливої конфіскації або задоволення цивільного позову;

– коли не встановлено особу, яка вчинила злочин;

– коли необхідно перевірити підозрюваного на причетність до вчинення інших злочинів;

– при проведенні профілактичної роботи та заходів щодо усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, тощо.

Взаємодія слідчого та оперативних працівників здійснюється з урахуванням їх правового статусу та ґрунтується на принципах, визначених законодавством, зокрема Конституцією України, КПК України.

Висновки. Наукове дослідження обраної проблематики дозволило дійти висновку про те, що недостатньо детально дослідження передумов взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ при розкритті та розслідуванні злочинів має своїм наслідком комплекс проблем як теоретичного, так і суто прикладного характеру.

У роботі наведено додаткове обґрунтування теоретичних, правових та фактичних передумов взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ при розкритті та розслідуванні злочинів.

Охарактеризоване значення досвіду взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів для розвитку науки та вдосконалення практики у даній сфері.

З урахуванням отриманих результатів основним напрямом розвитку положень даного дослідження слід вважати проведення аналізу, що відобразить зв'язок передумов взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ з вихідними положеннями теорії взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Карпович В.Н. Проблема, гипотеза, закон / В.Н. Карпович. – Новосибирск : Наука, 1980. – 176 с.

2. Ожегов С.И. Словарь русского языка / С.И. Ожегов. М. : Советская энциклопедия, 1973. – 846 с.

3. Сокиран М.Ф. Передумови теорії взаємодії суб'єктів криміналістичної діяльності / М.Ф. Сокиран // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 2. – С. 204–209.

4. Мостепаненко М.В. Философия и методы научного познания / М.В. Мостепаненко. – Л. : Лениздат, 1972. – 263 с.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – № 90–91.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг ред. проф. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
7. Дубинский А.Я. Правовые и организационные проблемы исполнения процессуальных решений следователя : автореф. дис. ... докт. юр. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика, судебные экспертизы» / А.Я. Дубинский. – К., 1984. – 44 с.
8. Карпов Н.С. Злочинна діяльність : монографія / Н.С. Карпов. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. – 307 с.
9. Патик А.А. Засади взаємодії слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті й розслідуванні майнових злочинів / А. А. Патик // Науковий вісник. – 2010. – № 3. – С. 241–248.

ЧЕТВЕРТАК Д. Ю.,
ад'юнкт
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.98

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПОВИХ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ ПРИХОВУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

У статті на підставі слідчо-судової практики вивчено типові способи вчинення приховування злочинів як виду кримінального правопорушення. Розроблено криміналістичну класифікацію типових способів вчинення приховування злочинів та розкрита характеристика кожної групи.

Ключові слова: *спосіб вчинення злочину, приховування злочинів, криміналістична характеристика злочинів, розслідування приховування злочинів, криміналістична методика.*

В статье на основании следственно-судебной практики изучены типичные способы совершения сокрытия преступлений как вида уголовного преступления. Разработана криминалистическая классификация типичных способов совершения сокрытия преступлений и раскрыта характеристика каждой группы.

Ключевые слова: *способ совершения преступления, сокрытие преступлений, криминалистическая характеристика преступлений, расследование сокрытия преступлений, криминалистическая методика.*

Based on the investigative and judicial practices the article studies the typical ways of committing concealment of crimes as a form of criminal offense. Criminalistic classification of typical ways of committing the concealment of crimes was developed and characteristics of each group were revealed.

Key words: *way of committing the crime, concealment of crimes, criminalistic characteristics of crimes, investigation concealment of crimes, criminalistic methods.*

